

Ankestyrelsen

NYT

NYT FRA ANKESTYRELSEN NR. 3 MARTS

2012

	Side
Psykiske symptomer efter fysisk arbejdsskade	2
Kan stress på arbejdet føre til depression?	7
Kan borgeren anvende en robotstøvsuger?	10
Kommunerne har godt styr på bevilling af praktisk hjælp	12
Relevante behandlingsmuligheder skal være afprøvet	15
Kommunerne giver ofte hjælp til handicappede i job	19
Ugyldig aftale om at fravige reglerne om anmeldelse af arbejdsskader	23
Hjælp til bedre kommunikation	25
Kort Nyt fra Ankestyrelsen	26

Psykiske symptomer efter fysisk arbejdsskade

Antallet af sager, hvor der opstår psykiske symptomer efter en fysisk arbejdsskade, som ikke i sig selv er egnet til at medføre psykiske symptomer, har været støt stigende i de seneste år. Ankestyrelsen skal derfor i en række sager afgøre, hvem der har erstatningspligten for det erhvervsevnetab, der opstår som følge af psykiske symptomer, der ikke er en direkte følge af den anerkendte arbejdsskade.

Af specialkonsulent Rikke Brink, Ankestyrelsen

Giver finger i klemme psykiske symptomer?

Vi ser et stigende antal sager, hvor den hændelse, der har medført en fysisk arbejdsskade, ikke umiddelbart er egnet til at medføre psykiske symptomer.

Et konkret eksempel kan illustrere problemstillingen. En tømrer får sin finger i klemme i forbindelse med sit arbejde. Fingerskaden bliver anerkendt som en arbejdsskade og medfører et varigt mén på 5 procent. Nogen tid efter får tømreren det psykisk dårligt, og han bliver sygemeldt, fordi han ikke længere kan klare sit arbejde.

Spørgsmålet er så, om tømrerens psykiske symptomer skal indgå ved vurderingen af erstatningen for tab af erhvervsevne.

7 Principafgørelser – momenter med forskellig vægt

Vi nævner tømreren som et eksempel, fordi retspraksis er temmelig beskeden, og det er vanskeligt at finde en klar rød tråd i de afsagte domme på området.

I tre ud af fem domme fra Højesteret er der dissens, hvilket må siges at være et udtryk for, at selv Højesteret har det svært med disse sager. Ikke desto mindre har vi udtaget nogle ledetråde ved vores gennemgang af domspraksis.

Vi har behandlet 7 sager principielt for at fastlægge praksis. Vi har i den forbindelse foretaget en vurdering af de momenter, der med forskellig vægt kan og skal indgå i bevisvurderingen. Sagerne handler om hændelser, der i sig selv ikke er egnet til at medføre en psykisk skade.

Læs Principafgørelserne 1-12 til 7-12 >>

- 1-12
- 2-12
- 3-12
- 4-12
- 5-12
- 6-12
- 7-12

Hvem har bevisbyrden?

Det er den, som kommer til skade, der har bevisbyrden for, at der er et erhvervsevnetab på mindst 15 procent.

Når en hændelse er anerkendt som en arbejdsskade, skal der tages stilling til, om efterfølgende psykiske symptomer skal anses for at være en følge af en fysisk arbejdsskade. Generne må antages at være en følge af arbejdsskaden, hvis generne ikke med overvejende sandsynlighed skyldes andet end arbejdsskaden.

Mere end 50 procents sandsynlighed

Det betyder, at der skal være mere end 50 procents sandsynlighed for, at efterfølgende opståede psykiske symptomer skyldes andet end arbejdsskaden. Hvis det er tilfældet, skal de erhvervshindrende funktionsbegrænsninger, der er en følge af de psykiske symptomer, ikke indgå, når vi fastsætter erhvervsevnetabet som følge af arbejdsskaden.

Når vi foretager denne vurdering, overvejer vi, om forudbestående eller konkurrerende psykiske symptomer ville påvirke erhvervsevnen inden for en nærmere fremtid, selvom arbejdsskaden ikke var sket. Vi inddrager vores psykiatriske lægekonsulenter i disse overvejelser.

Hvilke forhold indgår i vores bevisvurdering?

Der er mange forhold, som indgår i vurderingen af, om efterfølgende psykiske symptomer efter en fysisk skade kan tilskrives arbejdsskaden og dermed indgå i vurderingen af erstatning for tab af erhvervsevne.

- Tidsmæssige sammenhæng mellem fysisk skade og psykiske symptomer
- Arbejdsskadens karakter og omfang
- Eventuelle psykiske diagnoser
- Livsforløb og andre psykiske belastninger udover arbejdsskaden
- Psykiske symptomer inden arbejdsskaden?

Tidsmæssig sammenhæng

Den tidsmæssige sammenhæng mellem den fysiske skade og de psykiske symptomers opståen har stor betydning for vurderingen.

Jo længere tid der går fra arbejdsskaden indtræder og til, at de psykiske symptomer opstår, jo mere taler det for, at de psykiske symptomer med overvejende sandsynlighed skyldes andet end arbejdsskaden. Denne betydning af den tidsmæssige sammenhæng understøttes af retspraksis.

Arbejdsskadens karakter og omfang

Hændelsens egnethed til at medføre psykiske symptomer skal kun indgå som et moment i den samlede bevisvurdering. Netop fordi der ikke er tale om en hændelse, som i sig selv kan medføre psykisk skade, kan hændelsens karakter ikke stå alene som begrundelse for, at der ikke er årsagssammenhæng mellem arbejdsskaden og de efterfølgende opståede psykiske symptomer.

Eventuelle psykiske diagnoser

Det er vigtigt at få stillet den korrekte psykiatriske diagnose. Visse psykiatriske sygdomme kan eksempelvis ikke opstå som følge af en traumatisk hændelse, men er derimod medfødte eller skyldes andre medicinske årsager, som for eksempel psykose og skizofreni.

Livsforløb og andre psykiske belastninger

Psyken hos det enkelte menneske påvirkes af en blanding af arv, miljø og oplevelser i livet. Det er meget forskelligt, hvordan vi hver især reagerer på de belastninger, vi møder i livet. Når vi skal vurdere årsagssammenhængen mellem arbejdsskaden og tilskadekomnes psykiske symptomer, indgår vægtningen af andre psykiske belastninger i tilskadekomnes liv også. Det kan fx være dødsfald, sygdom blandt pårørende og skilsmisse, såvel forud for arbejdsskaden som i tiden efter. I vurderingen kan også indgå en belastet opvækst, krigsoplevelser mv.

Når vi vurderer om psykiske symptomer skyldes en fysisk arbejdsskade kan det have betydning, at den skadelidte har haft massive psykiske belastninger i livet generelt, mens der er tale om en yderst beskedent fysisk arbejdsskade. Når vi vurderer sagen, skal vi ikke nødvendigvis kunne pege på en specifik årsag til udviklingen af de psykiske

symptomer, men gentagne og vedholdende psykiske belastninger udover den beskedne fysiske arbejdsskade taler imod, at arbejdsskaden er årsag til de psykiske symptomer.

En konkret vurdering

Afgørelserne i disse sager vil altid være en konkret afvejning af de forskellige elementer. Arbejdsskademyndighederne kan ikke give afslag på erstatning, allerede fordi hændelsen ikke i sig selv var egnet til at medføre psykiske symptomer.

Det er afgørende, at sagerne er tilstrækkelig oplyst, så arbejdsskademyndighederne har det fulde og hele billede af tilskadekomne og dennes livssituation både før og efter arbejdsskaden. Det kan fx være nødvendigt at indhente journal fra tilskadekomnes egen læge, oplysninger fra samtaler hos psykolog/psykiater eller kommunale oplysninger.

Først når vi har hele det nuancerede billede af tilskadekomne, kan vi vurdere, om de psykiske symptomer er en følge af arbejdsskaden, eller om de med overvejende sandsynlighed skyldes andet end arbejdsskaden.

Psykiske symptomer forud for arbejdsskaden

Det er ikke ualmindeligt, at personer, der har oplevet alvorlige og traumatiserende belastninger som for eksempel krig, formår at få en hverdag og et arbejdsliv til at fungere i mange år på trods af dette. Ifølge lægelig erfaring kræver det dog vedvarende psykiske ressourcer at holde tidligere traumatiske oplevelser væk fra bevidstheden.

Ofte vil psykiske symptomer derfor reaktiveres i forbindelse med, at de mentale ressourcer mindskes over år og i forbindelse med større eller mindre belastninger i tilværelsen i øvrigt. En fysisk arbejdsskade af beskeden karakter kan være sådan en belastning, der bevirker, at tidligere psykiske symptomer reaktiveres.

Der kan altså være situationer, hvor tilskadekomne har været udsat for traumatiske hændelser tidligere i livet, men i øvrigt har været psykisk velfungerende i mange år op til arbejdsskaden. I nogle tilfælde vil de psykiske symptomer med overvejende sandsynlighed være kommet uanset arbejdsskaden, men arbejdsskaden har fremskyndet udbruddet af de psykiske symptomer. Det vil medføre, at en mindre del af de psykiske symptomer vil indgå ved vurderingen af erhvervsevnetabets størrelse, men at størstedelen kan henføres til andet end arbejdsskaden, hvorfor der skal foretages fradrag.

Har tilskadekomne rent faktisk haft psykiske gener/psykisk sygdom i udbrud, men har kunnet passet sit arbejde med disse psykiske gener i flere år forud for arbejdsskaden, skal der derimod tungtvejende grunde til for at kunne sandsynliggøre, at de psykiske

gener ville være blevet erhvervshindrende indenfor kort tid, selvom arbejdsskaden ikke var sket.

Kan stress på arbejdet føre til depression?

Der har længe været stor fokus på anerkendelse af psykiske arbejdsskader. Det er der stadig. Af den grund har Ankestyrelsen netop offentliggjort en Principafgørelse, hvor vi tager stilling til spørgsmålet om anerkendelse af depression som erhvervssygdom.

Af fuldmægtig Morten Baltzer Heide og specialkonsulent Michaela Vive, Ankestyrelsen

Depression hos socialrådgiver var ikke erhvervssygdom

Den 1. marts 2012 udsendte vi en Principafgørelse, hvor vi har taget stilling til, om en depression hos en kvindelig socialrådgiver skyldes arbejdets forhold og dermed kan anerkendes som en erhvervssygdom.

Vi afviste at anerkende den anmeldte depression som en erhvervssygdom.

Vi lagde vægt på flere momenter i arbejdsforholdene. Selvom kvindens arbejde var præget af et øget arbejdspress, så indebar arbejdet ikke

- generelt hyppige og vanskelige deadlines
- et konstant pres fra hendes klienter

Der var desuden kun tale om et øget arbejdspress inden for afgrænsede perioder.

Vi lagde også vægt på, at der ikke var tale om manglende støtte fra kolleger og arbejdsgiver, fordi kvinden i forbindelse med sygemeldinger fik nedsat sine arbejds- og ansvarsopgaver i forbindelse med en gradvis tilbagevenden til arbejdspladsen.

Korte facts i Principafgørelsen

- Der bliver anmeldt stress og depression.
- Kvinden har arbejdet som socialrådgiver siden 1994.
- 2 sygemeldinger som følge af stresspåvirkninger på arbejdet i perioden 2001-2005, sygemelding i marts 2007 samt sygemelding i februar 2010.
- Arbejdsmæssig belastning i form af bl.a. flytning af arbejdsplads, samarbejdsvanskeligheder og personalereduktioner.
- Sagen har været forlagt for Erhvervssygdomsudvalget, som indstiller til afvisning af anerkendelse.
- Arbejdsskadestyrelsen afviser at anerkende depression som en erhvervssygdom.

Arbejdets forhold og belastningen

I afgørelsen har vi forholdt os til de oplyste arbejdsforhold.

Kvinden har arbejdet som socialrådgiver siden 1994. I perioden 2001-2005 har hun to sygemeldinger som følge af stresspåvirkninger på arbejdet.

Arbejdspladsen flytter

I 2007 flytter hendes arbejdsplads som led kommunesammenlægningen, og hun oplever i den forbindelse et kaos omkring varetagelse af arbejdet. Det gælder bl.a. telefoner, IT og post.

Samarbejdsvanskeligheder

I socialrådgivergruppen var der samarbejdsvanskeligheder med den nye leder og hun oplevede, at fordelingen af sager fra de gamle kommuner var kaotisk. Et nyindført telefonvagtssystem medførte, at hun følte, at hun var på arbejde døgnet rundt. Kvinden oplevede på ny stresssymptomer, og hun blev sygemeldt i marts 2007. I oktober 2007 genoptog hun gradvist arbejdet og hendes arbejds- og ansvarsområder blev reduceret.

Reducering i personale

I 2009 blev der ansat en ny leder og hendes afdeling blev reduceret med 2 medarbejdere. Hun oplevede derefter, at der var 3 personer tilbage til at klare 5 personers arbejde.

Hun blev atter sygemeldt i februar 2010.

[Læs Principafgørelse 66-12 >>](#)

Sammenhæng mellem stress og udvikling af depression

I 2007 udkom Arbejdsskadestyrelsens udredning om sammenhængen mellem arbejdsrelateret stresspåvirkning og udviklingen af andre psykiske sygdomme end posttraumatisk belastningsreaktion.

Udredningen viste, at stress efter længere tids psykisk belastning på arbejdet kan udvikle sig til en depression. Der er dog ikke en tilstrækkelig dokumentation for en sammenhæng mellem stresspåvirkninger og udvikling af depression til, at sygdommen depression efter psykiske belastninger på arbejdet kan optages på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

Det er derfor fortsat kun posttraumatisk belastningsreaktion, der er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

For andre psykiske sygdomme end depression findes der alene beskeden eller utilstrækkelig sammenhæng til den psykiske belastning på arbejdet.

[Læs udredningen på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside >>](#)

Belastningen og konkurrerende faktorer

For at kunne anerkende en depression som følge af arbejdets forhold, skal der være en belastning i form af højt stillede krav og/eller manglende social støtte på arbejdet, eksempelvis i form af:

- Hyppige og meget vanskelige deadlines.
- Et konstant stort pres fra meget krævende klienter, indsatte eller pårørende.
- Manglende støtte fra kollegaer eller fra ledelsen.

Arvelighed eller hændelser i privatlivet

En sygdom kan ikke anerkendes, hvis sygdommen med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end de erhvervsmæssige.

Der er også en række ikke-erhvervsrelaterede faktorer, som efter en lægelig vurdering kan have betydning for udvikling af depression. Disse faktorer vil indgå konkret i de enkelte sager som en mulig anden årsag til udvikling af depression. Det kan være arvelighed, tidligere depressioner eller markante hændelser i privatlivet såsom skilsmisse, sygdom eller dødsfald i familien.

Forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget

En sygdom, der ikke er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme, kan anerkendes efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget. Der forelægges kun sager for Erhvervssygdomsudvalget, hvis det skønnes, at der er en mulighed for, at den anmeldte sygdom vil kunne anerkendes. En forelæggelse for udvalget er dog ikke ensbetydende med, at sygdommen også anerkendes som erhvervssygdom. Udvalget kommer alene med en indstilling i sagen, og det er herefter Arbejdsskadestyrelsen, der træffer den endelige afgørelse. Erhvervssygdomsudvalgets praksis i konkrete sager bliver løbende offentliggjort på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside.

Kan borgeren anvende en robotstøvsuger?

Ankestyrelsen har netop truffet afgørelse i 3 konkrete sager om hjælp til rengøring til borgere i 80-årsalderen. Den ene af afgørelserne er blevet offentliggjort som Principafgørelse. I alle sagerne blev der givet afslag på fortsat praktisk hjælp med henvisning til, at borgeren kunne benytte mindre belastende arbejdsstillinger, dele opgaverne op eller gøre brug af andre redskaber eller teknologiske hjælpemidler.

Af fuldmægtig Lotte Farcinsen, Ankestyrelsen

Hjælp til selvhjælp

Ankestyrelsen fandt, at det var et lovligt kriterium, når kommunen ved vurderingen af behovet for praktisk hjælp ifølge kommunens kvalitetsstandard lagde vægt på, om borgeren selv kunne varetage rengøringen ved at bruge hjælpemidler.

Et sådant kriterium er i overensstemmelse med det primære formål med bestemmelsen om praktisk hjælp, som er at gøre modtageren i stand til at klare sig selv, og hvis dette ikke er muligt, at sigte mod at gøre modtageren i stand til selv at klare så mange opgaver som muligt.

Det er således hensigten, at borgeren i videst muligt omfang selv deltager aktivt i opgaveudførelsen, og at borgeren med den fornødne vejledning selv kan klare rengøringen.

Det vil også være legalt at se på, om der er andre i husstanden, der kan varetage rengøringsopgaven. Læs mere om denne praksis i Ankestyrelsens Principafgørelse 221-11 >>

Konkret og individuel vurdering

Ankestyrelsen lagde i de konkrete sager vægt på, at kommunen havde foretaget en konkret og individuel vurdering af borgerens helbredssituation og funktionsevne. Vi lagde også vægt på, at kommunen i den forbindelse havde vurderet, om borgeren ville være i stand til at betjene sig af de nødvendige redskaber og hjælpemidler.

En kommune kan derfor godt give afslag på hjælp til støvsugning, hvis der er foretaget en konkret og individuel vurdering af, om borgeren kan eller vil kunne lære at betjene en robotstøvsuger.

Ny afgørelse fra kommunen

I de konkrete sager havde kommunen ikke samtidig med afgørelsen om praktisk hjælp taget stilling til, om der ellers var behov for at yde hjælp efter den sociale lovgivning. Ankestyrelsen hjemviste derfor sagerne til ny behandling og afgørelse i kommunen.

Det betyder, at kommunen eksempelvis skal se på, om borgerne er berettiget til støtte eller hjælp efter reglerne om forbrugsgoder til at anskaffe et teknologisk hjælpemiddel i form af en robotstøvsuger. Kommunen skal også være opmærksom på, om der er mulighed for at yde hjælp efter anden lovgivning.

Læs mere om reglerne om praktisk hjælp - og den helhedsvurdering, som kommunerne skal foretage - i Ankestyrelsens praksisundersøgelse om Praktisk hjælp til 18- 65-årige på www.ast.dk >>

Forbrugsgode

Der er ikke tvivl om, at en robotstøvsuger er et forbrugsgode, fordi der er tale om et produkt, der bliver fremstillet og forhandlet bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed. Da robotstøvsugere stadig er forholdsvis nye på markedet, må udgangspunktet være, at en robotstøvsuger endnu ikke kan betragtes som sædvanligt indbo.

Læs mere om, hvad der forstås ved forbrugsgoder og sædvanligt indbo i Principafgørelse C-31-02 >>

Læs desuden Principafgørelse 260-09 om forbrugsgoder og sædvanligt indbo >>

Ny Principafgørelse

Den nye Principafgørelse 83-12 kan læses i vores principdatabase på Ankestyrelsens hjemmeside.

Læs Principafgørelse 83-12 >>

Kommunerne har godt styr på bevilling af praktisk hjælp

Kommunerne er gode til at træffe afgørelser i sager om tildeling af praktisk hjælp til borgere i aldersgruppen 18-65 år. Det viser en ny praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen. Der er dog også områder, hvor kommunerne kan forbedre sig. Det gælder især i forhold til at oplyse borgeren om kontaktperson, erstatningshjælp og fleksibel hjemmehjælp.

Af fuldmægtig Steen Birkedal og Lotte Farcinsen, Ankestyrelsen

Konkret og individuel vurdering

Overordnet set viser praksisundersøgelsen et positivt billede af håndteringen af sagsbehandlingen om praktisk hjælp i kommunerne.

Undersøgelsen viser, at kommunerne træffer afgørelser, der samlet set er rigtige, det vil sige i overensstemmelse med regler og praksis på området. Undersøgelsen viser også, at kommunerne i hele 96 procent af sagerne har foretaget den konkrete og individuelle vurdering af borgerens funktionsevne, som loven kræver.

Den lovmæssige baggrund

Kommunen skal tilbyde praktisk hjælp til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller på grund af særlige sociale problemer ikke selv kan udføre opgaven.

Serviceoven § 83, stk. 1, nr. 2

"Kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet"

Serviceoven § 83, stk. 2

"Tilbuddene efter stk. 1 gives til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan udføre disse opgaver"

Kommunen skal foretage en konkret og individuel vurdering af behovet for hjælp til de opgaver, som borgeren ikke selv kan udføre. Hvis borgerens behov gør det nødvendigt, skal kommunen også fravige det serviceniveau, som kommunen har fastlagt i kvalitetsstandarder.

Service-loven § 88, stk. 1

"Kommunalbestyrelsen skal behandle anmodninger om hjælp efter § 83 ved en konkret, individuel vurdering af behovet for hjælp til de opgaver, som modtageren ikke selv kan udføre. Ved vurderingen af behovet for hjælp skal kommunalbestyrelsen tage stilling til alle anmodninger om hjælp fra ansøgeren"

Kommunen skal tage stilling til alle anmodninger om hjælp fra borgeren, og kommunen skal vurdere, om der er behov for andre former for hjælp og støtte, når ansøgningen om praktisk hjælp behandles.

Retssikkerhedsloven § 5

"Kommunalbestyrelsen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning"

Læs mere om reglerne om praktisk hjælp i Ankestyrelsens praksisundersøgelse "Praktisk hjælp til 18-65-årige" på www.ast.dk >>

Konkrete anbefalinger

Ankestyrelsens praksisundersøgelse indeholder en række konkrete anbefalinger til kommunerne, som kan hjælpe i den daglige sagsbehandling.

Bedre information

En af anbefalingerne går på, at kommunerne indarbejder en fast procedure, der gør, at borgeren automatisk bliver oplyst om sine rettigheder i forhold til mulighederne for erstatningshjælp og for at benytte fleksibel hjemmehjælp - det vil sige retten til at bytte de tildelte ydelser. Videre anbefaler Ankestyrelsen, at kommunerne sikrer, at borgeren altid oplyses om, hvem der er borgerens kontaktperson.

Baggrunden for denne anbefaling er, at undersøgelsen viser, at kommunerne i mere end halvdelen af sagerne har undladt at oplyse borgeren om muligheden for erstatningshjælp. Det samme gælder muligheden for at benytte fleksibel hjemmehjælp, mens kommunerne i en tredjedel af sagerne ikke har oplyst om, hvem kontaktpersonen er. Hensigten med anbefalingen er at forbedre den enkelte borgers indflydelse på modtagelsen og tilrettelæggelsen af hjælpen.

Ensartet metode kan påvirke sagsbehandlingen positivt

En anden af undersøgelsens anbefalinger går på, at den enkelte kommune anvender en standardiseret metode ved vurderingen af funktionsniveauet, idet det er med til at sikre en ensartet afgørelsespraksis.

Baggrunden for denne anbefaling er, at undersøgelsen viser, at en udbredt anvendelse af en form for metode ved vurderingen af borgerens funktionsniveau med videre, er med til at sikre en mere ensartet afgørelsespraksis.

Undersøgelsen viser, at sagsbehandlingen, i de sager hvor der er brugt en ensartet metode, generelt bliver vurderet til at være bedre, end i de sager hvor der ikke bliver benyttet en metode.

Læs hele praksisundersøgelsen om praktisk hjælp til 18-65-årige på www.ast.dk >>

Relevante behandlingsmuligheder skal være afprøvet

Kommunen kan forlange, at borgeren skal medvirke til behandling. Behandlingen skal være realistisk, og må ikke indeholde nogen væsentlig risiko for borgerens liv og førlighed.

Af fuldmægtig Christina Wandel, Ankestyrelsen

Borgerens medvirken

Det gælder generelt for sager på det sociale- og beskæftigelsesmæssige område, at en myndighed kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om at lade sig undersøge hos læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Hvis borgeren ikke ønsker at medvirke, kan det få konsekvenser for hjælpen.

Retssikkerhedsloven

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om

- 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, og
- 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

Ingen væsentlig risiko for borgerens liv og førlighed

Når der opstår spørgsmål om, hvorvidt der er behandlingsmuligheder, skal myndighederne foretage en konkret og individuel vurdering. Behandlingen skal med al erfaring med rimelig sikkerhed kunne medføre en forbedring af helbredstilstanden og arbejdsevnen. Behandlingen må aldrig indeholde nogen væsentlig risiko for borgerens liv og førlighed.

I forbindelse med vores nyeste Principafgørelser om behandling, har Ankestyrelsens lægekonsulenter vejledt om, at behandling med antidepressiv medicin ikke udgør en væsentlig risiko for liv og førlighed.

Konkret og individuel vurdering

Vi afgør sagerne konkret og individuelt, når vi vurderer, om der er behandlingsmuligheder.

Når der er tale om sager, der indebærer en vurdering af lægelige oplysninger, herunder sager om behandlingsmuligheder, får Ankestyrelsen vejledning fra lægekonsulenter.

Relevant behandling med antidepressiv medicin skal være afprøvet

I to nye principafgørelser har Ankestyrelsen slået fast, at kommunerne kan stille krav om, at mulighederne for behandling med antidepressiv medicin (lykkepiller) har været afprøvet, før sygedagpenge kan forlænges, eller før der kan bevilliges førtidspension.

Der skal være tale om en relevant og korrekt lægeordineret behandling. Det betyder, at:

- Borgerens læge og eventuel psykiater skal have ordineret den antidepressive medicin som led i behandling.
- Behandlingen skal være i overensstemmelse med de professionelle og generelle retningslinjer, herunder blandt andet "Sundhedsstyrelsens Referenceprogram for unipolar depression hos voksne".

Kommunen kan ikke alene vurdere, om der er behandlingsmuligheder. Der skal være tale om en lægelig vurdering.

[Læs Principafgørelse 67-12 >>](#)

[Læs Principafgørelse 68-12 >>](#)

[Læs Sundhedsstyrelsens Referenceprogram for unipolar depression hos voksne på \[www.sst.dk\]\(http://www.sst.dk\) >>](#)

Praksis om betydningen af behandlingsmuligheder

Ankestyrelsen har tidligere truffet andre afgørelser om betydningen af behandlingsmuligheder.

Operation for overvægt

I Principafgørelse 10-11 vurderede Ankestyrelsen, at der ikke kunne lægges vægt på eventuel mulighed for operativt indgreb med henblik på væggtab, hvis borgeren ikke ville medvirke til operation. Det var oplyst, at der var en vis risiko for komplikationer i forbindelse med operativt indgreb.

Vi fastslog, at der som udgangspunkt kan ske behandling af overvægt, og at borgere har pligt til at medvirke ved behandlingen. Behandlingen skal efter al erfaring med rimelig sikkerhed kunne medføre en forbedring af helbredstilstanden og arbejdsevnen og må aldrig efter al erfaring indeholde nogen væsentlig risiko for borgerens liv og førlighed.

[Læs Principafgørelse 10-11 >>](#)

Manglende medvirken til relevant behandling

I Principafgørelse P-8-05 vurderede Ankestyrelsen, at det var i overensstemmelse med loven at give afslag på førtidspension, da der ikke var dokumentation for varig nedsættelse af erhvervsevnen.

Der var tale om en 33-årig mand, som led af en uspecificeret personlighedsforstyrrelse, og som tidligere havde haft et blandingsforbrug af både alkohol, stoffer og medicin. Han havde afvist at deltage i foranstaltninger med henblik på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet, og han havde også afvist at deltage i nogen form for behandling. En speciallæge i psykiatri anførte, at borgerens tilstand ikke var søgt relevant behandlet.

[Læs Principafgørelse P-8-05 >>](#)

Ingen konkret og realistisk behandlingsmulighed

I Principafgørelse P-26-04 vurderede Ankestyrelsen, at der ikke kunne tages hensyn til mulighed for behandling ved kunstigt knæled, da ansøgeren ikke havde fået tilbud om dette af det offentlige behandlingssystem. Der var derfor ikke tale om en konkret, realistisk behandlingsmulighed.

[Læs Principafgørelse P-26-04 >>](#)

Behandlingsmuligheder inden førtidspension

Hvis der er behandlingsmuligheder, kan borgeren ikke få førtidspension, fordi nedsættelsen af arbejdsevnen ikke er varig.

Det er en betingelse for at få førtidspension, at personens arbejdsevne er varigt nedsat. Nedsættelsen skal være af et sådant omfang, at pågældende ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder ansættelse i fleksjob.

Når kommunen skal vurdere, om arbejdsevnen er varigt nedsat, skal kommunen undersøge, om der er konkrete behandlingsmuligheder.

Behandlingsmulighederne skal:

- være realistiske
- være uden fare for liv og førlighed
- kunne gennemføres med henblik på at opnå en bedring af tilstanden

[Læs §§ 16, 17, 18 og 20 i Lov om social pension >>](#)

Behandlingsmuligheder inden sygedagpenge

Sygedagpengeloven skal bl.a. medvirke til, at den sygemeldte genvinder sin arbejdsevne og hurtigst muligt vender tilbage til arbejdsmarkedet.

Sygedagpenge er en kortvarig ydelse, som kun kan forlænges, hvis særlige forhold er til stede. Det er en betingelse for at forlænge sygedagpenge, at en af undtagelserne i sygedagpengelovens § 27, stk. 1, nr. 1-7 er opfyldt på tidspunktet for behov for forlængelse.

[Læs om betingelserne for at forlænge sygedagpengeperioden i sygedagpengelovens § 27, stk. 1, nr. 1-7 >>](#)

Kommunerne giver ofte hjælp til handicappede i job

En ny praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen viser, at kommunerne hyppigere bevilger personlige assistenter, end loven foreskriver. Kommunerne har bevilliget personlig assistance i tilfælde, hvor der ikke er tale om en varig funktionsnedsættelse. Det har de også i tilfælde hvor assistentens opgaver reelt ikke er at bistå den handicappede person i løbet af arbejdsdagen, men at udføre konkrete opgaver, som den handicappede ikke selv kan udføre.

Af fuldmægtig Hanne Møller, Ankestyrelsen

Krav om varig funktionsnedsættelse

Der kan kun bevilliges personlig assistance til personer, der har en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Kravet om, at der skal være tale om en varig funktionsnedsættelse, betyder, at funktionsnedsættelsen ikke må være af en midlertidig og forbigående karakter.

Lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v.

§ 4. Der kan ydes personlig assistance til ledige, lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende, der på grund af en varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig personlig bistand.

Når lidelsen ikke er endeligt afklaret

I praksisundersøgelsen er vi stødt på et par sager, hvor jobcenteret har bevilget personlig assistance i tilfælde, hvor jobcenteret har afventet en yderligere afklaring af lidelsen. I loven er der ikke hjemmel til at bevilge personlig assistance som en midlertidig løsning, indtil en nærmere afklaring af lidelsen foreligger, hvis ikke lidelsen på det foreliggende grundlag (på bevillingstidspunktet) kan anses for varig og betydelig.

Læs sag nr. 38 i praksisundersøgelsen, hvor det på bevillingstidspunktet ikke var afklaret, om en neuropsykologisk sygdom var en kronisk lidelse. Ankestyrelsen vurderede ud fra de lægelige oplysninger, at lidelsen ikke kunne anses for varig på bevillingstidspunktet. >>

Når formålet med bevillingen er arbejdsfastholdelse

I praksisundersøgelsen er vi også stødt på sager, hvor jobcenteret har bevilget personlig assistance i tilfælde, hvor ansøgeren er sygemeldt. Ansøgeren kan dermed i en kortere eller længere periode ikke klare alle funktionerne i arbejdet. Prognosen er god, og sigtet

er en fuld raskmelding. Her bruges assistanceordningen fejlagtigt til at få ansøgeren raskmeldt, så ansøgeren kan fastholde sit arbejde. Det er ikke i overensstemmelse med reglerne, da der ikke er tale om en varig funktionsnedsættelse.

Læs sag nr. 62 i praksisundersøgelsen, hvor jobcentret har noteret, at der skal følges op på den delvise raskmelding med henblik på, om det udvikler sig mod en fuld raskmelding. Ankestyrelsen vurderede, at der på det foreliggende grundlag ikke var tale om en varig funktionsnedsættelse. >>

Når bevillingen har et forebyggende sigte

I praksisundersøgelsen har vi også set sager, hvor jobcenteret har bevilget personlig assistance for at forebygge, at ansøgeren enten pådrager sig en lidelse, eller at lidelsen forværres/bliver kronisk. Det er ikke i overensstemmelse med reglerne at anvende assistanceordningen som en forebyggende foranstaltning.

Læs sag nr. 3 i praksisundersøgelsen, hvor Ankestyrelsen fandt, at en øget risiko for gigtbetændelse ikke udgør en varig og betydelig funktionsnedsættelse, og at der ikke efter reglerne kan ydes personlig assistance med et forebyggende sigte. >>

Læs sag nr. 115 i praksisundersøgelsen, hvor Ankestyrelsen vurderede, at en ansøgers ryg- og nakkeproblemer opstået som følge af slidtage ikke kan anses for et udgøre en varig og betydelig funktionsnedsættelse, og at der ikke efter reglerne kan ydes personlig assistance for at forebygge diskusprolaps eller lignende. >>

Bistand til den handicappede

Den personlige assistent skal bistå personen med funktioner, der følger af beskæftigelsen, og som den pågældende på grund af funktionsnedsættelsen har behov for særlig personlig assistance til.

Lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v.

§ 6. Tilskud ydes til en virksomhed til aflønning m.v. af en personlig assistent for en ansat eller for en person, der skal ansættes i virksomheden, eller virksomhedens indehaver.

Stk. 2. Den personlige assistent skal bistå personen med funktioner, der følger af beskæftigelsen, og som den pågældende på grund af funktionsnedsættelsen har behov for særlig personlig assistance til.

Stk. 3. Der kan ikke ydes tilskud til personlig assistance, hvis erhvervet er uforeneligt med funktionsnedsættelsen.

I praksisundersøgelsen er der flere sager, hvor assistenten ikke skulle bistå med funktioner, men reelt overtage ansøgerens arbejdsfunktioner. Dette er ikke i overensstemmelse med reglerne, da assistenten i sådanne tilfælde i stedet får karakter af medhjælp/vikardækning.

Det er særligt i de tilfælde, hvor der er bevilget personlig assistance til arbejdsfunktioner, som ansøgeren ikke selv kan varetage/deltage i, at der er stor risiko for, at assistenten reelt kommer til at overtage de pågældende arbejdsfunktioner. Der er dermed ikke er tale om "bistand" i lovens forstand.

Læs sag nr. 73 i praksisundersøgelsen, hvor en ansat i et supermarked på grund af rygproblemer ikke kan deltage i arbejdet med vareopfyldning. Ankestyrelsen vurderede, at assistenten ikke bistår ansøgeren i hendes arbejdsfunktion med vareopfyldning, men at assistenten reelt overtager denne del af arbejdet. >>

Læs sag nr. 130 i praksisundersøgelsen, hvor en mand, der driver virksomhed med teltudlejning, på grund af nedslidt hofte ikke kan deltage i arbejdet med opsætning og nedtagning af telte. Ankestyrelsen fandt ikke, at assistenten bistår ansøgeren med arbejdet med opsætning og nedtagning af telte, fordi assistenten selvstændigt udfører denne arbejdsfunktion. >>

Bevillinger i overensstemmelse med reglerne

Jobcentrene har også i en lang række sager bevilget personlig assistance i overensstemmelse med reglerne om kompensation til handicappede i erhverv.

Læs sag nr. 11 i praksisundersøgelsen, hvor der er bevilliget personlig assistance til en person med Aspergers syndrom, som i sit arbejde som lager- og kontorassistent har brug for assistance til beskrivelse, planlægning og prioritering af de daglige opgaver. >>

Læs sag nr. 84 i praksisundersøgelsen, hvor en folkeskolelærer har fået bevilliget personlig assistance, fordi hun på grund af psoriasisgigt har begrænset hånd- og gangfunktion og derfor har brug for hjælp til at klare fysiske opgaver med gårdvagter, kopiering, transport af materiale, oprydning mv. >>

Læs hele praksisundersøgelsen "Personlig assistance til handicappede i erhverv" på www.ast.dk >>

Ugyldig aftale om at fravige reglerne om anmeldelse af arbejdsskader

Arbejdsskader skal anmeldes til arbejdsgiverens forsikringsselskab, eller i visse tilfælde til Arbejdsskadestyrelsen. Arbejdsskadesikringsloven giver ikke mulighed for at indgå aftaler om at fravige anmeldelsesproceduren. Det slår Ankestyrelsen fast i en ny Principafgørelse.

Af specialkonsulent Jesper Paludan, Ankestyrelsen

Ugyldig aftale om at fravige loven

Ankestyrelsen har i Principafgørelse 29-12 slået fast, at arbejdsskadesikringsloven ikke giver mulighed for at fravige lovens regler om anmeldelse af ulykker.

Efter loven skal arbejdsskader anmeldes til arbejdsgiverens forsikringsselskab eller i visse tilfælde til Arbejdsskadestyrelsen.

En særlig aftale

I en konkret sag, havde en arbejdsgiver indgået en aftale med sit forsikringsselskab om at fravige reglerne om anmeldelse af arbejdsskader. Aftalen gik ud på, at arbejdsgiveren kunne modtage anmeldelser af arbejdsskader på vegne af forsikringsselskabet. Kun hvis sagen blev behandlet af Arbejdsskadestyrelsen, skulle arbejdsgiveren indsende sagen til forsikringsselskabet. Forsikringsselskabet forpligtede sig til at betragte enhver anmeldelse af en arbejdsskade til arbejdsgiveren som om, den var foretaget til arbejdsgiveren.

Hvad siger loven

Arbejdsskadesikringsloven tager ikke højde for aftaler om at fravige reglerne om anmeldelse af ulykker. I loven findes kun en regel om, at aftaler mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren om ydelsestørrelse eller om sikringspligten ikke gyldigt kan indgås.

Selv om aftaler om at fravige reglerne om anmeldelse ikke er direkte forbudt i loven, vurderede Ankestyrelsen ikke, at det nødvendigvis måtte føre til, at sådanne aftaler var tilladt.

Reglerne skal følges

I Principafgørelsen lagde vi vægt på lovens regler om fremgangsmåden ved anmeldelse af ulykker og på, at der ikke var regler om at fremgangsmåden ved anmeldelse kunne fraviges. Aftalen blev derfor anset for ugyldig.

Hertil kan man formentlig tilføje, at hvis man generelt tillod sådanne aftaler, ville risikoen for, at sager blev fejlbehandlet være et problem, fordi arbejdsgivere generelt ikke er vant til at behandle forsikringsager.

Aftale med konsekvenser

Aftalen mellem arbejdsgiveren og forsikringsselskabet i den konkrete sag var indgået af praktiske årsager. Arbejdsgiveren behøvede ikke at anmelde i en række tilfælde og forsikringsselskabet skulle behandle et mindre antal anmeldte ulykker. En hensigtsmæssig ordning for begge parter.

Konsekvensen af aftalen var, at mange sager, der umiddelbart så ud til at være bagatelsager, aldrig kom videre til forsikringsselskabet. Ordningen betød også, at nogle sager først blev korrekt anmeldt til forsikringsselskabet efter udløbet af den 1 års frist for anmeldelse, som findes i loven.

Rettidig eller for sen anmeldelse?

I den konkrete sag var problemet, at anmeldelsen var sket efter udløbet af 1 års fristen. Det betyder, at den anmeldte ulykke som udgangspunkt kun kan anerkendes, hvis der er grundlag for at dispensere for den for sene anmeldelse. Spørgsmålet var dog i første omgang, om aftalen var gyldig med den konsekvens, at der var sket rettidig anmeldelse.

Ankestyrelsen fandt, at aftalen ikke var gyldig, men vi dispenserede for den for sene anmeldelse, fordi vi vurderede, at der var en særlig grund. Vi lagde særligt vægt på, at skadelidte med rette kunne gå ud fra, at ulykken var anmeldt rettidigt. Den ugyldige aftale fik derfor ikke nogen konsekvenser for skadelidte, der jo var helt uden skyld i, at anmeldelsen ikke var rettidig.

[Læs Principafgørelse 29-12 >>](#)

Hjælp til bedre kommunikation

Ankestyrelsen har etableret kontakt til en gruppe af fagpersoner, der kan inspirere os i vores kontakt med omverdenen. Gruppen er Ankestyrelsens "kritiske venner". Formålet med at have kritiske venner er at få hjælp til at sikre, at afgørelser og information fra Ankestyrelsen er forståeligt for borgerne.

Af chefkonsulent Tove B. Andersen og kommunikationsmedarbejder Lise Carstensen, Ankestyrelsen

Formidling af jura i hverdagsprog

Vi har iværksat samarbejdet med de kritiske venner for at skabe et forum, hvor vi kan udveksle erfaringer om, hvordan Ankestyrelsen opfattes i omverdenen.

De kritiske venner er udvalgt, fordi de har erfaring med formidling af juridiske emner i hverdagsprog. Vores kritiske venner er medarbejdere fra:

- Københavns Kommunes borgerrådgivning
- Dansk Handicap Forbund
- Sønderborg Kommune
- Den Uvildige Konsulentordning på handicapområdet
- University College Lillebælt

Vi har holdt et indledende møde, hvor vi har talt om samarbejdet. Ved gensidig orientering er det planen, at vi kan skabe forståelse for og synliggøre Ankestyrelsens arbejde. Mødet blev en spændende indledning til et nyt – utraditionelt – samarbejde, som vi glæder os til at udbygge.

Konstruktiv feedback på borgerpjecer

Den første opgave, vores kritiske venner fik, var at kommentere til vores nye borgerpjecer.

Når Ankestyrelsen får en klagesag, som vi skal behandle, sender vi borgeren en pjece, hvor de kan læse om deres sags forløb. Ankestyrelsen har gennemført en større revidering af pjecerne. I slutningen af processen bad vi vores kritiske venner om at give feedback på sproget i pjecerne. De kritiske venner gennemlæste pjecerne ud fra borgernes perspektiv og gav os konstruktive forslag til, hvordan vi kunne gøre pjecerne endnu mere borgerrettede. Vi indarbejdede mange af kommentarerne – med et godt resultat.

[Se borgerpjecerne på www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)

Kort Nyt fra Ankestyrelsen

Juridisk hotline til sagsbehandlere

Juridisk vejledning og hjælp til lovforklaring

Ankestyrelsen lancerer nu en juridisk hotline, som er et tilbud om juridisk vejledning til sagsbehandlere i kommuner og nævn.

Vejlednings- og sparringspartner

I foråret 2011 nedsatte regeringen og KL en arbejdsgruppe, der skulle lave en analyse af styringen af det specialiserede område. Analysen viste blandt andet, at der er et behov for, at Ankestyrelsen er mere tilgængelig som vejlednings- og sparringspartner for kommuner og nævn.

I forbindelse med kommuneaftalen blev det derfor besluttet, at Ankestyrelsen iværksætter en række initiativer for at styrke:

- Kvaliteten af ankeafgørelser
- Samarbejdet mellem kommuner og ankesystem
- Dialogen mellem kommuner og nævn

Et af disse initiativer er etableringen af juridisk hotline.

”Den juridiske hotline imødekommer efterspørgslen om øget vejledning fra Ankestyrelsen. Hotlinen tilbyder juridisk bistand og lovforklaring til kommuner og nævn, men træffer ikke afgørelser i konkrete sager”, udtaler styrelseschef, Thorkil Juul.

Skriv til hotlinen

Hotlinen har en kontaktside på Ankestyrelsens hjemmeside. Her skriver du dit spørgsmål og dine kontaktoplysninger. Vi svarer inden for to arbejdsdage. Ankestyrelsens svar i juridisk hotline er en vejledning – ikke en afgørelse. Indtil videre er det Ankestyrelsens tre kontorer Beskæftigelse, Socialydelse og Børn, der varetager den juridiske hotline. På sigt kan hotlinen udvides med Ankestyrelsens øvrige arbejdsområder.

[Se kontaktsiden til juridisk hotline på www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)

Tendenser for førtidspension i 4. kvartal 2011

I kommunerne blev der i 4. kvartal 2011 tilkendt 3.937 nye førtidspensioner til 4.419 ansøgere. Det er et fald på 9 procent i forhold til samme kvartal i 2010. Faldet i forhold til 4. kvartal 2010 kan forventes at blive mindre, da kommunerne erfaringsmæssigt i løbet af året efterfølgende indberetter afgørelser truffet i 4. kvartal. Ud fra sammenlignelige tal uden efterindberetninger af afgørelser truffet i 4. kvartal 2010, vil faldet være omkring 5 procent.

Fra 2009 til 2011 er andelen af tilkendelser, hvor hoveddiagnosen er psykiske lidelser, faldet fra 51 procent til 49 procent af det samlede antal tilkendelser af førtidspension.

Det skyldes, at andelen af tilkendelser grundet psykiske lidelser er faldet fra 43 til 40 procent for personer på 40 år og derover, mens andelen har været stort set uændret for personer under 40 år.

Læs "Førtidspensioner 2011:4" på www.ast.dk >>

Nye pjecer om sager i Ligebehandlingsnævnet

Når Ligebehandlingsnævnet får en klagesag, som vi skal behandle, sender vi nu en pjecce, hvor klageren kan læse om sagens forløb. Formålet er at give klageren de rette informationer – formuleret i et klart sprog.

Vi har lavet to nye pjecer: én til klageren og én til den person eller virksomhed, der er klaget over. På den måde kan vi målrette pjecerne og kun have de informationer med, som modtageren har brug for.

For at lette læsningen bruger vi grafiske fremstillinger og piktogrammer til at visualisere sagens forløb. Pjecerne vil blive tilgængelige på Ligebehandlingsnævnets hjemmeside.

Vi lavede allerede i 2011 og i begyndelsen af 2012 nye pjecer om:

- Arbejdsskadesager
- Arbejds miljø sager
- Social- og beskæftigelses sager
- Børne- og underretningssager

Nyeste Principafgørelser

Ankestyrelsen har i marts udsendt Principafgørelser om blandt andet:

- Arbejdsløshedsforsikring – reglerne om rådighed og reglerne om sanktioner
- Førtidspensionisters ansøgning om hjælp til enkeltudgifter
- Bevilling af hjælpemidler
- Seniorjob
- Refusion af barselsdagpenge
- Ingen sygedagpenge til deltidsansat fuldtidsmedlem af a-kasse

Læs alle de nyeste Principafgørelser på www.ast.dk >>